

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

ORHAN PALA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası	: 2014/2983
Karar Tarihi	: 15/2/2017
Başkan	: Engin YILDIRIM
Üyeler	: Celal Mümtaz AKINCI Muammer TOPAL M. Emin KUZ Recai AKYEL
Raportör	: Yunus HEPER
Başvurucu	: Orhan PALA
Vekili	: Av. Erdal Fatih ÇANAĞÇI

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru İnternet'te yayın yapan bir haber sitesinin genel yayın yönetmeninin yayımlanan bir haber nedeniyle cezalandırılmasının basın özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 6/3/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü sunmuştur.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
9. Başvurucu, www.borsagundem.com adlı İnternet sitesinin genel yayın yönetmeni ve sarı basın kartı sahibi bir gazetecidir.
10. Adı geçen site; Türk ve dünya borsalarının ve sermaye piyasalarının canlı olarak takibinin yapıldığı, sermaye piyasalarına ilişkin haberlerin geçtiği, çok sayıda gazeteci ve yazarın köşe yazılarının periyodik olarak yayımlandığı bir İnternet sitesidir.

11. 5/11/2012 tarihinde adı geçen İnternet sitesinde, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında (İMKB) hisseleri işlem gören bir dizi şirketin hissedarları, yönetim kurulu üyeleri ve aynı zamanda bir aracı kurumun sahipleri olan iki kişi hakkında (müştekiler) bir haber yer almıştır. Söz konusu habere göre müşteriler geçmişte manipülasyon suçundan yargılanmış ve mahkûm olmuşlar ancak davanın zamanlaşımına uğraması nedeniyle mahkûmiyet kararı kesinleşmemiştir. Haberde müşterilerin bu kez de İstanbul Asliye Ceza Mahkemesinde 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na muhalefet, dolandırıcılık, silahlı terör örgütüne silah sağlama, silahlı terör örgütüne üye olma, suç işlemek amacıyla örgüte üye olma ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçlarından yargılandıkları dile getirilmiştir. Haberin geri kalan bölümünde müşterilerin son zamanlarda satın aldıkları şirketler hakkında bilgiler verilmiş, bu kişilerin lüks içinde yaşadığı ve servetlerinin kaynağının merak edildiği iddia edilmiştir.

12. Haklarında düzenlenen iddianameye göre müşteriler; gerçekte 6362 sayılı Kanun'a muhalefet, manipülasyon, ticareti ve sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyecek yalan yanlış, mesnetsiz şekilde içeriden öğrenenlerin bilgi verme, haber yayma, yorum yapma suçlarını işlemek amacıyla örgüt kurma, örgüte üye olma ve örgüt üyesi olmamakla birlikte kurulan örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarından yargılanmaktadır.

13. Müştekiler; haberde yer alan bilgilerin doğru olmadığı, çarpıtıldığı ve bu sebeple itibarlarının zedelendiği, bu haber nedeniyle İMKB'ye kote edilmiş şirketlerinin hisselerinin değerinin azaldığı iddiası ile başvuru hakkında suç duyurusunda bulunmuşlardır. Hakaret ve fiyatları etkileme suçlarından cezalandırılması için Sulh Ceza Mahkemesine başvuru hakkında ceza davası açılmıştır. İddianameye göre haberlerde yer alan ve müşterilerin yargılandığı ceza davası devam etmektedir ve başvuruçunun asıl amacı müşterilere ait şirketlerin hisselerinin düşmesi için sürekli asılsız haber üretmektir. Yapılan haberler neticesinde müşterilere ait şirketin hisselerinin İMKB'deki değeri beklenmedik ve ani bir şekilde düşmüştür. Savcıya göre başvuruçucu "kendi veya birileri yararına" borsada lehe işlem sağlamaya yönelik hareket etmektedir. İddianameye göre haberde yer alan bilgiler nedeniyle müşterilere yönelik yayın yoluyla hakaret ve fiyatları etkileme suçları oluşmuştur.

14. Başvuruçucu, Ceza Mahkemesindeki savunmasında haberde yer alan bilgilerin doğru olduğunu belirttiikten sonra müşterilerin geçmişte yargılandıkları davanın iddianamesini ibraz etmiştir. Başvuruçucu ayrıca, müşterilerin haber tarihinde yargılandıkları davaya ilişkin bilgilerin yer aldığı ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nden (UYAP) alındığını iddia ettiği bir evrakı Mahkemeye ibraz etmiştir. Başvuruçucu, haberde yer alan suçların tam olarak iddianame ile örtüşmesine bile UYAP bilgileri ile aynı olduğunu ve bu durumun Mahkemece UYAP üzerinden araştırılabileceğini belirtmiştir.

15. Yapılan yargılama sonucunda başvuruçunun hakaret suçundan iki kez 2 ay 27 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. Başvuruçucu, diğer suçlamalardan beraat etmiştir. Mahkeme gerekçesinde, gerçekte silahlı terör örgütüne silah sağlama ve üye olma suçlarından yargılanmadıkları hâlde haberde bu suçların yer almış olmasının müşterilerin kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğuna karar vermiştir. Mahkemeye göre gazeteci olan başvuruçucu, doğru haber yapma yükümlülüğüne aykırı davranmıştır. Mahkeme, haberin geri kalanı hakkında bir değerlendirme yapmamıştır.

16. Sulh Ceza Mahkemesinin kararına karşı yapılan itiraz, Asliye Ceza Mahkemesinin 24/1/2014 tarihli kararı ile reddedilmiştir. Red kararı 7/2/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

17. Başvurucu 6/3/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

18. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Hakaret" kenar başlıklı 125. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden ... kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır..."

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkırdaki belirtilen cezaya hükmolunur."

19. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Hükmün açıklanması ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması" kenar başlıklı 231. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur..."

B. Uluslararası Hukuk

20. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme)10. maddesi şöyledir:

"1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar..."

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."

21. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Castells/İspanya* ve *Colombani ve diğerleri/Fransa* (B. No: 11798/85, 23/4/1992, §§ 47, 48) başvurularında, şikâyet konusu beyanda bulunan kişinin aleyhine açılmış olan davaya yanıt verme konusunda aşılmaz güçlüklerle karşı karşıya bırakılması hakkındaki endişelerini dile getirmiştir. *Castells/İspanya* davasında, ulusal yargılamaları yürüten yüksek mahkemeye göre millî kurumları karalamakla suçlanan bir kişinin gerçeği ispat hakkı bulunmamaktadır. AİHM, başvurusunun kendisi hakkında açılan söz konusu hakaret davasında gerçeği ispatlamasına ve iyi niyetini ortaya koymasına izin verilmediğine dikkat çekmiştir. AİHM'e göre başvuru tarafından ileri sürülen olgusal iddiaların birçoğunun gerçekte olup olmadığı yerel mahkemelerin atacağı adımlarla ortaya çıkarılabilir ve başvuru makul bir çerçevede iyi niyetini ortaya koymaya çalışabilir. AİHM, başvuru hakkındaki mahkûmiyet kararının Sözleşme'nin 10. maddesini ihlal ettiği sonucuna varmıştır.

22. AİHM, daha yakın tarihli *Colombani ve diğerleri/Fransa* (B. No: 51279/99, 25/6/2002, § 66) davasında hakaret suçundan yapılan yargılama sırasında

gazeteci olan başvurularda iddialarını gerekçelendirebilecek bir savunma yapma olanağı verilmemiş olmasını eleştirmiştir:

"... [M]evcut başvuruda başvuruların suçlanmasının sebebi Fas Kralının itibarının ve haklarına zarar veren bu makedir. Hakaret suçunu düzenleyen olağan hukuk kurallarının aksine, yabancı bir devlet başkanına hakaret suçlamasından kurtulabilmeleri için başvurularda, iddialarını gerekçelendirebilecekleri bir savunma yapma olanağı verilmemişti. Başvurularda savunma yapma olanağının tanınmaması, kişinin haklarının ve itibarının korunması ihtiyacı karşısında - söz konusu kişi bir devlet veya hükümet başkanı olsa dahi- orantısız bir önlem oluşturacaktır."

23. AİHM, *Kasabova/Bulgaristan* (B. No: 22385/03, 19/7/2011, § 62) davasında bir hakaret davası sanığının ispat yükünü yerine getirirken bir beyanın doğruluğunu kanıtlayan savcı gibi hareket etmesinin beklenmemesi gerektiğini ortaya koymuştur:

"Nihai bir mahkumiyet kararı prensip olarak bir kişinin suç işlemiş olduğuna dair yadsınamaz bir kanıt oluşturur. Bununla birlikte, 6. maddenin 2. fıkrasında yer alan masumiyet karinesinin gereksinimleri göz önüne alınsa bile, hakaret davalarında suç teşkil eden davranış iddialarını kanıtlama biçimini bununla sınırlandırmak apaçık bir mantıksızlık olacaktır. Basında çıkan iddialar, ceza yargulamalarında öne sürülen iddialarla eşit mevkiye konulamazlar."

24. AİHM, *Cumpene ve Mazare/Romanya* (B. No: 33348/96, 17/12/2004, §§ 114-119) davasında bir basın suçundan dolayı hapis cezası verilmesinin gazetecilerin ifade özgürlüğüyle ancak istisnai hâllerde bağdaşabileceğini, bu hâllerin başında da -nefret söylemi ya da şiddete tahrik hâlleri gibi- başka temel hakların ciddi biçimde zarar görmüş olduğu durumların geldiğini ifade etmiştir. AİHM'e göre "klasik hakaret davalarında" hapis cezası verilmesi doğası itibarıyla kaçınılmaz olarak "caydırıcı bir etki" (chilling effect) yaratmaktadır. AİHM'e göre yaptırım korkusundan kaynaklanan caydırıcı etkinin, gazetecilerin ifade özgürlüğü alanındaki faaliyetleri üzerindeki etkisi açıktır. Bu sebeple AİHM, başvuruların ifade özgürlüğü hakkına yönelik müdahale haklı gerekçelere dayanıyor olsa bile Romanya mahkemeleri tarafından başvurularda hakkında hükmedilen cezai yaptırımın ve gazetecilikten bir yıl süreyle men cezasının niteliği ve ağırlığı bakımından güdülen meşru amaçla orantısız olduğuna kanaat getirmiş; bu nedenle de Sözleşme'nin 10. maddesine yönelik bir ihlal tespitinde bulunmuştur.

25. AİHM, daha yakın tarihli bir kararında (*Niskasaari ve diğerleri/Finlandiya*, B. No: 37520/07, 6/10/2010, § 78) mevcut davaya benzer davalarda izlenmek üzere Sözleşme'ye taraf devletlere daha açık bir yol göstermiştir:

"Mahkeme, bir yayın sonucunda maddi ya da manevi zarara uğramış bir kişinin yanlış bilgiler yayınlayan gazeteci aleyhine, en azından özel hukuk kapsamında bir dava açılabilmesini kabul edebilir. Bireyin zarar gördüğü kabul edilse bile Mahkeme, mevcut davadaki gibi ciddi cezai yaptırımlarla birlikte tazminat ödenmesini -mevcut davanın koşullarında- çekişme halindeki ifade özgürlüğünü de dikkate alarak orantısız bulmaktadır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Mahkemenin 15/2/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

27. Başvurucu, genel yayın yönetmeni olduğu İnternet sitesinde günlük ortalama yüz elli haber yapıldığını belirtmiştir. Başvurucu, başvuruya konu haberin de bir haber kaynağı tarafından UYAP dokümanı ile kendilerine ileildiğini, haber içeriğinin görünüşte doğru olduğunu ve okuyucuları aldatma kasıtlarının bulunmadığını ileri sürmüştür. Başvurucu, UYAP verilerinin Mahkemece kontrol edilmemesini de eleştirmiş ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

28. Başvurucu, ayrıca haklarında haber yapılan müşterilerin halka açık şirketlerin aracı kurumların yöneticileri ve hissedarları olduğuna vurgu yapmıştır. Başvurucu; bu sebeple müşteriler hakkında açılan davaların kamuoyunu yakından ilgilendirdiğini, borsa ve sermaye piyasaları hakkında haber ve bilgilerin yer aldığı bir İnternet sitesinde bu tür bir haber yapılmasının da kamunun yararına olduğunu, bu sebeplerle de ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

29. Bakanlık görüşünde ilk olarak Anayasa Mahkemesinin ve AİHM'in bazı kararları hatırlatılarak başvurucunun ifade ve basın özgürlüğü ile müşterilerin şeref ve itibarlarının korunması hakları arasında adil bir dengenin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde ayrıca başvuruya konu davada İlk Derece Mahkemesine ibraz edilen UYAP ekran görüntüsüne ilişkin kaydın vatandaşlara *vatandas.uyap.gov.tr* adresinden hizmet veren vatandaş portalı üzerinden alındığı değerlendirilmiştir. Bakanlık ayrıca bahsi geçen UYAP belgesinde yer alan bilgilerin doğruluğu ile ilgili incelemede "*dava türü bilgileri dışındaki bilgilerin mevcut güncel UYAP'ta bulunan dosya ile uyduğu, dava türü bilgilerinin ise uyummadığı ancak ekran görüntüsünün alındığı tarihte dosyada bu suçların da olduğunun*" değerlendirildiğini ifade etmiştir.

30. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki şikâyetleri tekrar etmiştir.

B. Değerlendirme

31. Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması,... başkalarının şöhret veya haklarının,... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir..."

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

32. Anayasa'nın "*Basın hürriyeti*" kenar başlıklı 28. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Basın hürdür, sansür edilemez..."

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır..."

33. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağılı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu, haberin doğruluğuna ve iyi niyetine ilişkin olarak Derece Mahkemesine sunduğu delilin yeterince değerlendirilmeyerek cezalandırılmasının adil yargılanma hakkının ihlali niteliğinde olduğunu ileri sürmüştür. Mevcut başvurunun koşullarında başvurunun, iddialarının bir dayanağı bulunup bulunmadığı konusunda çekişmeli yargılama yürütülmemiş olduğu yönündeki şikâyetinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği yönündeki şikâyeti ile birlikte incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

34. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

35. Başvurucunun, genel yayın yönetmeni olduğu İnternet sitesinde yayımlanan bir haber nedeniyle iki kez 2 ay 27 gün hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. O hâlde söz konusu Mahkeme kararı ile başvurunun ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale yapılmıştır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

36. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağılı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

37. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmedeği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

38. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(i) Kanunilik

39. 5237 sayılı Kanun'un 125. maddesinin, “kanunla sınırlama” ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(ii) Meşru Amaç

40. Başvurucunun cezalandırılmasına ilişkin kararın “başkalarının şöhret veya haklarının” korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

(iii) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk ve Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

41. Anayasa Mahkemesi daha önce pek çok kez "demokratik toplum düzeninin gerekleri" deyiminden ne anlaşılması gerektiğini açıklamıştır. Buna göre temel hak ve özgürlükleri sınırlayan tedbir, toplumsal bir ihtiyacı karşılamalı ve başvurulabilecek en son çare niteliğinde olmalıdır. Bu koşulları taşımayan bir tedbir, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez (*Bekir Coşkun* [GK], B.No: 2014/12151, 4/6/2015, § 51; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, § 68; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51). Derece mahkemelerinin böyle bir ihtiyacın bulunup bulunmadığını değerlendirmede belirli bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak bu takdir payı, Anayasa Mahkemesinin denetimindedir.

42. Öte yandan temel hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir sınırlamanın -demokratik toplum düzeni için gerekli nitelikte olmakla birlikte- temel haklara en az müdahaleye olanak veren ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının da incelenmesi gerekir (AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007; *Kamuran Reşit Bekir* [GK], B. No: 2013/3614, 8/4/2015, § 63; *Bekir Coşkun* §§ 53, 54. Ölçülülük ilkesine ilişkin açıklamalar için ayrıca bkz. *Abdullah Öcalan* [GK], B. No: 2013/409, 25/6/2014, §§ 96-98; *Tansel Çölaşan*, §§ 54, 55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72). Bu sebeple hükmedilen cezanın, müştekilerin maruz kaldığı düşünülen zararlar makul bir ölçülülük ilişkisi içinde olması gerekir.

43. İlk olarak başvuru, başvuruya konu haberde yer alan bilgi ve yorumların tümünden değil yalnızca müştekilerin yargılandıkları ceza davasında isnat edilen suçların doğru olarak aktarılmamasından cezalandırılmıştır. Söz konusu haberde (bkz. § 11) şikâyetçilerin diğer bazı suçların yanı sıra silahlı terör örgütüne silah sağlama ve silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından da yargılandıkları iddia edilmiştir. Buna karşılık gerçekte müştekiler, bu suçlardan değil diğer suçların yanı sıra suç örgütü kurmak ve üye olmaktan yargılanmaktadır (bkz. § 12).

44. Derece Mahkemeleri başvurucağın ifade ve basın özgürlüğü ile müştekilerin itibarlarının korunması hakkı arasında bir denge kurulmasıyla ilgilenmemiştir. İlk Derece Mahkemesi, haberdeki bazı bilgilerin gerçeğe uygun olmamasının müştekilerin itibarlarına saldırı oluşturması için yeterli olduğuna karar vermiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi önündeki mesele daha ziyade başvurucağın genel yayın yönetmeni olduğu İnternet sitesindeki haberde yer alan bazı bilgilerin yanlış olmasından sorumlu olduğu yönündeki yerel mahkeme kararlarının, Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleri ile güvence altına alınan bilgi verme özgürlüğüne aykırı olup olmadığı hususuyla ilgilidir.

45. İnternet haberciliğinin, basının temel işlevini yerine getirdiği sürece basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekir (*Medya Gündem Dijital Yayıncılık Ticaret A.Ş.* [GK], B. No: 2013/2623, 11/11/2015, §§ 36-42). İfade özgürlüğü ile basın özgürlüğü demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun*, §§ 34-36).

46. Buna karşın Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleri tamamen sınırsız bir ifade özgürlüğü garanti etmemektedir. 26. maddenin ikinci fıkrasında yer alan sınırlamalara uyma yükümlülüğü ifade özgürlüğünün kullanımına basın için de geçerli olan bazı

"görev ve sorumluluklar" getirmektedir (*Erdem Gül ve Can Dündar* [GK], B. No: 2015/18567, 22/2/2016, § 89; *R.V.Y. A.Ş.*, B. No: 2013/1429, 14/10/2015, § 35).

47. Bu görev ve sorumluluklar, "başkalarının şöhret ve haklarının" zarar görme ihtimalinin bulunduğu ve özellikle adı verilen bir şahsın itibarının söz konusu olduğu durumlarda özel önem arz eder. Mevcut başvuruda olduğu gibi medyanın özel şahıslar hakkında hakaret nitelikli olduğu ileri sürülen olgusal beyanların doğruluğunu araştırma yükümlülüğünün derecesi tespit edilirken gözönüne alınması gereken koşullar şu şekilde sıralanabilir: Söz konusu olgusal beyanın niteliği ve derecesi, haber kaynaklarının söz konusu iddialar bakımından makul olarak güvenilir olup olmadığı ve gazetecilerin doğru ve güvenilir bilgiler sunmak için iyi niyet çerçevesinde hareket edip etmediğidir.

48. Basın özgürlüğü, ilgililerin meslek ahlakına saygı göstermelerini ve doğru ve güvenilir bilgi verecek şekilde ve iyi niyetli olarak hareket etmelerini zorunlu kılmaktadır. Kötü niyetli olarak gerçeğin çarpıtılması bazen kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aşabilir. Dolayısıyla haber verme görevi zorunlu olarak ödev ve sorumluluklar ve basın kuruluşlarının kendiliğinden uymaları gereken sınırlar içermektedir (*Medya Gündem Dijital Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, §§ 42, 43; *Kadir Sağdıç* [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, §§ 53, 54; *İlhan Cihaner (2)*, B. No: 2013/5574, 30/6/2014, §§ 60, 61). Bu itibarla özel kişilere kara çalma niteliğindeki olgusal iddialar araştırılmamışsa ifade hürriyetinin izin verilen sınırlarının aşılmış olduğundan bahsedilebilir.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

49. Aracı kurum ve borsada hisseleri işlem gören şirketlerin hissedarları ve yöneticileri olan müştekiler hakkında çok sayıda suçtan dolayı ceza davası açılmasının kamuoyunu yakından ilgilendiren bir haber olduğu açıktır. Üstelik isnat edilen bazı suç niteliklerinin doğru olmadığı dışında haberde verilen bilgilere itiraz da edilmemiştir.

50. Başvurucu, haberde yer alan ve müştekilere isnat edilen suçları UYAP evrakına dayandırmış ve iyi niyetini göstermek için de belgeyi dosyaya ibraz etmiştir. İlk Derece Mahkemesi, söz konusu belgenin gerçek olup olmadığını tespit etmek için herhangi bir işlem yapmamıştır. Dahası başvurucu, mantıklı olgusal bir dayanağı ibraz etmesine karşın İlk Derece Mahkemesi eldeki bu delili değerlendirmeyi de reddetmiştir. Bakanlık, eldeki belgenin gerçekten bir UYAP ekran görüntüsünün kopyası olduğunu ve UYAP verilerinin daha sonra güncellendiğini belirtmiştir. Başvurucu iddialarını resmî bir kayda dayandırmasına rağmen yeterince olgusal temeli olduğu anlaşılan haberdeki suçların kötü niyetle veya gerçekliğin değiştirilmesi suretiyle yanlış verildiği de kabul edilmemiştir.

51. Gazetecilerden bir beyanın doğruluğunu kanıtlamakla yükümlü savcı gibi hareket etmelerini beklemek aşırı yüksek bir ispat külfeti getirir ve böyle bir mükellefiyet sanık veya davalı olarak yargılandıkları davalarda hakkaniyete uygun düşmeyen sonuçlara ulaşılmasına neden olabilir. Bu sebeple, somut davada başvurusunun bir gazeteci olarak yeterince sorumlu bir şekilde davrandığını kabul etmek gerekir.

52. Anayasa Mahkemesi daha önceki kararlarında, kişiler hakkında yapılan haberler veya yorumlardan dolayı bir gazetecinin cezalandırılmasının basının kamu yararına ilişkin konuların tartışılmasına yönelik katkılarına ciddi şekilde engel oluşturacağını ve güçlü nedenler olmadan cezalandırılmaması gerektiğini kaydetmiştir (*Bekir Coşkun* § 58; *Ali Rıza Üçer (2)* [GK], B. No: 2013/8598, 2/7/2015, § 46).

53. Dahası bir basın suçundan dolayı hapis cezası verilmesinin gazetecinin ifade ve basın özgürlüğüyle bağdaşmayacağı açıktır. Böyle bir ceza ancak istisnai hâllerde kabul edilebilir. Bir yayının sonucu maddi ya da manevi zarara uğramış bir kimsenin, hakkında yanlış bilgiler yayımlayan gazeteci aleyhine en azından özel hukuk kapsamında bir tazminat davası açabileceği kabul edilse bile somut başvurudaki gibi klasik hakaret davalarında oldukça ağır olan hapis cezasının kaçınılmaz olarak caydırıcı bir etki yarattığı kabul edilmelidir.

54. Öte yandan İlk Derece Mahkemesince hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş ve başvuru beş yıl denetimli serbestlik tedbiri altına alınmıştır. Bir haber sitesinin genel yayın yönetmeni olan başvuru bu süre içinde cezasının infaz edilmesi riski her zaman vardır. Yaptırımı maruz kalma endişesinin kişiler üzerinde kesintiye uğrattığı bir etkisi vardır ve sonunda kişi denetim süresini yeni bir mahkûmiyet almadan geçirse bile kişinin bu etki altında ileride düşünce açıklamalarından veya basın faaliyetlerini yapmaktan imtina etme riski bulunmaktadır. Sonuç olarak başvuru gelecekte cezasının infaz edilebilme olasılığının kendisinde stres ve cezalandırılma endişesi yarattığı kabul edilmelidir.

55. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

56. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

“(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

57. Başvuru yeniden yargılama talebinde bulunmuş, tazminat talebinde bulunmamıştır.

58. Başvuru ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

59. İfade ve basın özgürlüklerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere (kapatılan) İstanbul Anadolu 19. Sulh Ceza Mahkemesinin dosyalarının devredildiği mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

60. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206.10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin İHLAL EDİLDİĞİNE

C. Kararın bir örneğinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere (kapatılan) İstanbul Anadolu 19. Sulh Ceza Mahkemesinin dosyalarının devredildiği mahkemeye GÖNDERİLMESİNE,

D. 206.10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin/Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurusunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE
15/2/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Recai AKYEL